

«وطن امروز» گزارش می‌دهد؛ در ۶ ماه نخست امسال فقط یک چهارم منابع بانکی مقرر شده به عنوان تسهیلات خرد تخصیص یافته است

تسهیلات خرد خرد

امیرحسین بانکی‌پورفر، رئیس کمیسیون مشترک طرح جوانی جمعیت در گفت‌وگو با «وطن امروز» درباره استنکاف بانک‌ها از پرداخت تسهیلات خرد، با اظهار تأسف از عدم پرداخت تسهیلات ازدواج، فرزندآوری و تأمین زمین برای خانواده‌های دارای سه فرزند در استان‌های کشور گفت: باید مقصر اصلی در این زمینه معرفی شود تا پاسخگویی مدیران و متولیان را در این بخش شاهد باشیم. وی خاطر نشان کرد: بانک‌ها نمی‌توانند از اجرای قانون عدول و بهتر است در این زمینه مدیران بانک‌ها پاسخگو باشند که چرا در پرداخت تسهیلات ضعیف عمل کردند. رئیس کمیسیون مشترک طرح جوانی جمعیت اضافه کرد: متأسفانه بانک‌های عامل به جای پرداخت تسهیلات کم‌بهره ازدواج

گروه اقتصادی: تسهیلات خرد نه تنها به رفع نیازهای فوری افراد کمک می‌کند، بلکه می‌تواند به رشد و توسعه اقتصادی کشور نیز منجر شود. بنابراین تسهیل در دسترسی به این نوع وام‌ها باید یکی از اولویت‌های بانک‌ها باشد.

یکی از گلیه‌های مشترک افرادی که برای دریافت وام‌های خرد بین ۵۰ تا ۱۰۰ میلیون تومان یا وام ازدواج، ودیعه مسکن، جعاله یا ساخت مسکن به بانک‌ها مراجعه می‌کنند، عدم تأمین اعتبار و پاسخ «اعتبار نداریم» از سوی بانک‌هاست که این موضوع نشان‌دهنده مشکلات جدی در دسترسی به تسهیلات خرد است.

برای گرفتار نشدن در دام کلاهبرداران مردم باید به چه نکاتی توجه کنند؟

غیررسمی که در جاهای مختلف مشاهده می‌شود، مغایر با قوانین بوده و دستگاه‌های نظارتی با آنها برخورد خواهند کرد.

عدم اعتبار آگهی‌های غیررسمی خرید و فروش وام

کورش پرویزیان، رئیس شورای عالی کانون بانک‌ها و موسسات اعتباری خصوصی کشور نیز در این باره می‌گوید هیچ‌گونه آگهی رسمی درباره خرید و فروش وام در شبکه بانکی وجود ندارد. وی افزود: «تمام عقود بانکی تحت نظارت بانک مرکزی و با چارچوب‌های مشخص انجام می‌شود، بنابراین هیچ مجوزی برای ایجاد موسسات واسط جهت پرداخت وام صادر نشده است.» پرویزیان به مردم توصیه کرد به این آگهی‌ها اعتماد نکنند و در صورت نیاز به وام، تنها از شعب بانک‌ها و مجاری رسمی اقدام کنند.

با توجه به تخلفات رایج در خرید و فروش وام، ضروری است متقاضیان وام با احتیاط عمل کنند و تنها به منابع معتبر و رسمی برای دریافت تسهیلات مراجعه کنند. توجه به قوانین و مقررات می‌تواند از بروز مشکلات و کلاهبرداری‌ها جلوگیری کند.

تخلف خرید و فروش وام؛ چالش‌های قانونی و نظارتی

به گفته علیرضا قیطاسی، دبیر شورای هماهنگی بانک‌های دولتی و نیمه‌دولتی، تبلیغات خرید و فروش وام به‌طور کامل خلاف مقررات است. وی تأکید کرد: بانک‌ها بر اساس دستورالعمل‌های مشخصی عمل می‌کنند که روی وبسایت‌های‌شان بارگذاری شده است. اگر خود بانک‌ها تبلیغاتی برای وام انجام دهند، این امر در چارچوب مقررات مجاز است اما تبلیغات

آمار تسهیلات پرداختی در سال ۱۴۰۳

است. همچنین ۳۱۵ هزار میلیارد ریال از طریق کارت‌های اعتباری پرداخت شده که با احتساب این مبلغ، کل تسهیلات پرداختی خرد (کمتر از سه میلیارد ریال) به ۶۰۱۴۷ هزار میلیارد ریال (معادل ۲۶۰ درصد) می‌رسد.

اهمیت تسهیلات خرد در اقتصاد

در نظریات اقتصادی، تسهیلات خرد به عنوان یکی از بهترین ابزارها برای کمک به تولید داخلی و ایجاد تقاضای خرید شناخته می‌شود. این وام‌ها می‌توانند به گره‌گشایی از مشکلات مالی مردم و افزایش تقاضا در اقتصاد کمک کنند. بنابراین بانک مرکزی باید نظارت بیشتری بر پرداخت وام‌های خرد داشته باشد تا افراد بیشتری بتوانند از این تسهیلات بهره‌مند شوند و از سودجویی‌های احتمالی جلوگیری شود. با توجه به اهمیت تسهیلات خرد در بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی، نیاز به ایجاد بسترهای مناسب برای دسترسی آسان‌تر به این وام‌ها احساس می‌شود. این اقدام‌ها می‌تواند به افزایش رضایت عمومی و بهبود شرایط اقتصادی کشور منجر شود.

بر اساس آمار بانک مرکزی، در نیمه اول سال ۱۴۰۳، تسهیلات پرداختی بانک‌ها به بخش‌های مختلف اقتصادی و خانوارها به حدود ۲ هزار و ۲۹۵ همت (هزار میلیارد تومان) رسید که این رقم نسبت به دوره مشابه سال قبل، ۴۴۳ همت (معادل ۲۳٫۹ درصد) افزایش نشان می‌دهد. از این مجموع، ۵۵۹ همت (معادل ۲۴٫۴ درصد) به مصرف‌کنندگان نهایی (خانوارها) اختصاص یافته است.

توزیع تسهیلات پرداختی

از کل تسهیلات پرداختی، مبلغ ۱۷۰۳۶۳ هزار میلیارد ریال (معادل ۷۵٫۶ درصد) به صاحبان کسب‌وکار (حقوقی و غیرحقوقی) و ۵۵۹۳ هزار میلیارد ریال (معادل ۲۴٫۴ درصد) به مصرف‌کنندگان نهایی اختصاص یافته است.

سهم تسهیلات خرد

آمارها نشان می‌دهد از کل تسهیلات پرداختی در این دوره، ۵۸۳۱ هزار میلیارد ریال (معادل ۲۵٫۴ درصد) به صورت تسهیلات خرد اعطا شده

چرا بانک‌ها باید تسهیلات خرد را به آسانی در اختیار مردم قرار دهند؟

تسهیلات خرد می‌تواند به سرعت به بهبود وضعیت اقتصادی افراد و جامعه کمک کند. این وام‌ها به عنوان یک محرک مالی عمل کرده و می‌تواند به بهبود کیفیت زندگی و افزایش سطح رفاه اجتماعی منجر شوند. لذا این روند را از برخی زوایا باید مد نظر داشت:

۱- حمایت از معیشت خانوارها

تسهیلات خرد می‌تواند به تأمین نیازهای اولیه خانوارها کمک کند. این وام‌ها به افراد اجازه می‌دهد در مواقع ضروری، مانند هزینه‌های درمان، تحصیل یا خرید کالاهای اساسی، از منابع مالی لازم برخوردار شوند.

۲- تقویت اقتصاد محلی

پرداخت تسهیلات خرد می‌تواند به تقویت کسب و کارهای کوچک و محلی کمک کند. زمانی که افراد به راحتی به وام‌های خرد دسترسی داشته باشند، می‌توانند کسب‌وکارهای خود را راه‌اندازی یا گسترش دهند که این امر به ایجاد اشتغال و رونق اقتصادی محلی منجر می‌شود.

۳- افزایش تقاضا در بازار

تسهیلات خرد می‌تواند به افزایش تقاضا برای کالاها و خدمات کمک کند. با تأمین منابع مالی، افراد قادر به خرید کالاهای مورد نیاز خود می‌شوند و این امر به تحریک تولید و رشد اقتصادی کمک می‌کند.

رونق بازار وام‌های غیرواقعی در سایه کم‌کاری بانک‌ها

رونق بازار وام‌های فوری

تبلیغات مربوط به وام‌های فوری و بدون ضامن موضوع تازه‌ای نیست و در سال‌های گذشته نیز مشاهده می‌شد اما با پیچیده و سخت‌تر شدن شرایط پرداخت تسهیلات به متقاضیان در سال‌های اخیر، به نظر می‌رسد بازار این شرکت‌ها با رونق بیشتری مواجه شده است. برخی از این شرکت‌ها وام‌ها را به‌صورت خرید و فروش عرضه می‌کنند، در حالی که برخی دیگر ادعای دسترسی به وام‌های خاص در بانک‌ها را دارند.

قوانین و محدودیت‌ها

بر اساس آیین‌نامه تبلیغات در حوزه پولی و بانکی کشور، بند «ت» ماده ۱۴ مصوب سال ۹۸ و ماده ۹، هرگونه تبلیغات مرتبط با خرید و فروش تسهیلات بانکی، سپرده‌ها و مجوزهای تأسیس مؤسسات پولی و بانکی ممنوع است. این قوانین برای جلوگیری از کلاهبرداری و حفظ سلامت نظام بانکی تدوین شده‌اند.

حجت‌الله فرزانی، کارشناس پولی و بانکی به تخلفات مربوط به خرید و فروش تسهیلات قرض‌الحسنه اشاره کرد. وی اظهار داشت: برخی افراد در شبکه‌های اجتماعی، امتیاز سپرده‌های خود را برای فروش عرضه می‌کنند. فرزانی تأکید کرد این وام‌ها تنها قابل واگذاری به خویشاوندان درجه یک و ۲ افراد هستند.

روند نقل و انتقال تسهیلات بانکی؛ چالش‌ها و فرصت‌ها

نقل و انتقال تسهیلات بانکی یکی از موضوعات مهمی است که در حال حاضر در بازار مالی کشور مورد توجه قرار دارد. برخی افراد با استفاده از حساب قرض‌الحسنه خود در موسسات مالی یا بانک‌ها، پس از ایجاد میانگین گردش حساب، به امتیاز تسهیلات دست پیدا می‌کنند. در صورتی که این افراد نیازی به دریافت وام نداشته باشند، این می‌تواند این امتیاز را به اقوام درجه یک و ۲ خود منتقل کنند. این نوع واگذاری معمولاً به تعداد محدودی انجام می‌شود.

فرزانی به نقل و انتقال امتیاز تسهیلات به عنوان عاملی اشاره کرد که باعث ایجاد یک بازار غیررسمی و بدون تأیید بانک مرکزی شده است. وی افزود: «تنگناهای اعتباری بانک‌ها و مشکلات پرداخت وام، موجب شده ارقام نقل و انتقال امتیاز به طرز غیرمنتظره‌ای بالا باشد. در شرایط تورمی کنونی، این ارقام واقعا تعجب‌آور هستند.»

آیا امتیاز وام قابل خرید و فروش است؟

فرزانی در پاسخ به این سوال که آیا امتیاز وام قابل خرید و فروش است، گفت: بانک مرکزی تاکنون بر این عملیات صحنه نگذاشته است. وی خاطر نشان کرد: اگر مقام ناظر یا بانک مرکزی به‌طور رسمی به این حوزه ورود کند و این موضوع را غیرقانونی اعلام کند، مشکلات موجود برطرف خواهد شد. وی تأکید کرد: فضایی که برای خرید و فروش تسهیلات ایجاد شده، مناسب نیست و نیاز به ساماندهی دارد. فرزانی همچنین اشاره کرد: شرعی و قانونی بودن این عملیات باید در شورای فقهی بانک مرکزی بررسی شود. در صورت تأیید، این فرآیند باید به‌صورت رسمی و با نرخ‌های مشخص و عادی انجام گیرد، نه به شکلی که در فضای مجازی مشاهده می‌شود.

تبلیغات فریبنده در فضای مجازی

کارشناس پولی و بانکی درباره تبلیغات فریبنده در فضای مجازی و سطح شهر گفت: «قیمت‌های مشخص برای تسهیلات خرد در شبکه بانکی تعیین شده است؛ برای مثال ۵۰۰ میلیون تومان برای متقاضیان حقوقی و ۳۰۰ میلیون تومان برای اشخاص حقیقی در نظر گرفته شده است. البته قرار است این مبلغ به ۴۰۰ و ۷۵۰ میلیون تومان افزایش یابد اما پرداخت تسهیلات ۲ میلیارد تومانی یا با تنفس چند ساله، به هیچ‌وجه مورد تأیید نیست.»

هشدار درباره کلاهبرداری‌های تسهیلات بانکی

فرزانی به نکته مهمی اشاره کرد و گفت: شرکت‌های مدعی پرداخت تسهیلات معمولاً از ارائه اطلاعات درباره بانک مرجع خودداری می‌کنند. وی افزود: «اگر به بانک مراجعه کنید، در این زمینه اظهار بی‌اطلاعی می‌شود». این موضوع نشان‌دهنده این است که چنین تبلیغاتی بیشتر به حقه‌های فضای مجازی شباهت دارد. اغلب، این شرکت‌ها مبلغی به‌عنوان بیعانه برای ثبت‌نام وام از متقاضیان دریافت می‌کنند و پس از آن، دسترسی آنها به خدمات قطع می‌شود.

فرزانی ارقام فریبنده‌ای مانند پرداخت وام‌های سنگین یا با اقساط طولانی را به عنوان نشانه‌هایی از کلاهبرداری در فضای مجازی معرفی کرد. وی یادآور شد بانک

تخلفات در تسهیلات قرض‌الحسنه

مرکزی وضع تسهیلات خرد را در شبکه بانکی مشخص کرده و برای افراد حقیقی، این سقف ۳۰۰ میلیون تومان است. بنابراین هرگونه مبلغی خارج از این حد، به وضوح نشان‌دهنده کلاهبرداری است.

لزوم نظارت بر تبلیغات تسهیلات

وی سادگی ایجاد سایت و تبلیغات در فضای مجازی را عاملی برای افزایش آگهی‌های خرید و فروش تسهیلات بانکی دانست. وی تأکید کرد: با وجود این تبلیغات، در صورت گزارش به پلیس فتا، مشخص خواهد شد آیا این ادعاها قانونی هستند یا به کلاهبرداری مربوط می‌شوند. فرزانی اظهار داشت: «این‌گونه تبلیغات در شبکه بانکی عادی و مرسوم نیست و ضرورت ورود نهاد ناظر، بویژه پلیس فتا، به این موضوع بیش از پیش احساس می‌شود.»

بانک‌ها در وضعیت بی‌تفاوتی نسبت به پرداخت تسهیلات

کارشناس پولی و بانکی همچنین برخی طرح‌های پرداخت تسهیلات بانکی را مبتنی بر امتیاز سپرده دانست. وی توضیح داد: در این طرح‌ها، بانک مرکزی به استعلام درخواست وام بر اساس امتیاز سپرده افراد پاسخ می‌دهد. این طرح‌ها به‌طور قانونی بر اساس میانگین رسوب سپرده در حساب متقاضیان تعریف شده و هیچ مشکلی از نظر قانونی ندارند.

حجت‌الله فرزانی با اشاره به ماده ۶ قانون عملیات بانکی بدون ربا بیان کرد: این قانون به بانک‌ها اجازه می‌دهد تا طرح‌هایی را تعریف و اقدام به سپرده‌گیری کنند و در مقابل، امتیازات تسهیلاتی برای سپرده‌گذاران در نظر بگیرند. با این حال، برخی بانک‌ها میانگین سپرده را ارقامی تعیین کرده و دوره بازپرداخت را کوتاه‌مدت انتخاب می‌کنند. این امر به دلیل افزایش بهای تمام‌شده پول در بانک‌هاست. وی بانک‌ها را در وضعیت بی‌تفاوتی نسبت به پرداخت تسهیلات دانست و گفت: «این مساله به این معناست که هزینه پول افزایش یافته و مدت زمانی که بانک‌ها می‌توانند پول را در اختیار تسهیلات‌گیرندگان قرار دهند، کاهش یافته است.» در گذشته، با نرخ پایین هزینه‌های تجهیز منابع، بانک‌ها قادر به ارائه تسهیلات با مدت بازپرداخت ۵ ساله بودند، زیرا بازپرداخت پول از نظر اقتصادی برای آنها صرفه داشت.

کارشناس امور بانکی نرخ سپرده‌پذیری برای بانک‌ها را ۲۲٫۵ درصد اعلام کرد و توضیح داد: «هزینه‌های بانک‌ها در زمینه فناوری اطلاعات و هزینه‌های پرسنلی به‌طور قابل توجهی افزایش یافته است.» این افزایش هزینه‌ها به بالا رفتن بهای تمام‌شده پول برای بانک‌ها منجر شده و به همین دلیل، بانک‌ها برای حفظ صرفه اقتصادی، مدت زمان تسهیلات‌دهی خود را به زیر ۳ سال کاهش می‌دهند.

زیان‌دهی تسهیلات با بازپرداخت بالای ۳ سال

فرزانی میانگین صرفه اقتصادی برای شبکه بانکی را ۲-۳ سال اعلام کرد و افزود: «در شرایط کنونی، اگر بانک‌ها تسهیلاتی با بازپرداخت بالای ۳ سال پرداخت کنند، برای آنها صرفه اقتصادی نخواهد داشت.» به همین دلیل، بانک‌ها برای جبران هزینه‌ها و تأمین منافع خود، مدت زمان بازپرداخت تسهیلات را کوتاه‌تر می‌کنند و طرح‌های مبتنی بر امتیاز نیز رونق بیشتری می‌یابند.

پرداخت وام‌های قرض‌الحسنه

کارشناس امور بانکی همچنین به تبلیغات بانک‌های تجاری برای پرداخت وام قرض‌الحسنه اشاره کرد و گفت: «پرداخت این نوع تسهیلات با توجه به سود سپرده‌ها در بانک‌ها به نظر عقلانی نمی‌رسد اما ایجاد میانگین سپرده‌پذیری و تأمین هزینه‌های این موسسات مالی موجب توجه بیشتر به این نوع تسهیلات می‌شود.»

مجازات بانک‌ها در صورت عدم تخصیص تسهیلات تکلیفی

۴- نظارت بیشتر بانک مرکزی می‌تواند نظارت بیشتری بر عملکرد بانک‌های متخلف اعمال کند. این نظارت می‌تواند شامل بازرسی‌های دوره‌ای و بررسی‌های دقیق‌تر روی فعالیت‌های مالی و تسهیلات‌دهی بانک‌ها باشد.

۵- اقدامات قانونی

در صورت تکرار تخلفات یا تخلفات جدی، بانک‌ها ممکن است تحت پیگرد قانونی قرار گیرند. این امر می‌تواند شامل طرح شکایت از سوی نهادهای ناظر یا دیگر ذی‌نفعان باشد.

۶- تعلیق مجوز فعالیت

در موارد شدید، بانک مرکزی می‌تواند مجوز فعالیت بانک‌های متخلف را معلق کند. این اقدام معمولاً به عنوان آخرین راه‌حل مورد استفاده قرار می‌گیرد. با توجه به اهمیت تسهیلات تکلیفی در حمایت از بخش‌های مختلف اقتصادی و خانوارها، ضروری است بانک‌ها به تعهدات خود عمل کنند. مجازات‌های تعیین‌شده می‌تواند به عنوان ابزاری برای تشویق بانک‌ها به رعایت قوانین و مقررات و بهبود وضعیت تسهیلات‌دهی کمک کند.

بر اساس قوانین و مقررات بانکی، بانک‌ها موظفند تسهیلات تکلیفی را به متقاضیان واجد شرایط ارائه دهند. در صورتی که بانک‌ها از این وظیفه کوتاهی کنند، می‌توانند با مجازات‌ها و تبعات مختلفی مواجه شوند. در ادامه به برخی از این مجازات‌ها اشاره می‌شود:

۱- جریمه‌های مالی

بانک مرکزی می‌تواند جریمه‌های مالی برای بانک‌هایی که به تعهدات خود در زمینه تخصیص تسهیلات تکلیفی عمل نمی‌کنند، تعیین کند. این جریمه‌ها بسته به شدت تخلف متغیر است.

۲- کاهش اعتبار

بانک‌ها که از تخصیص تسهیلات تکلیفی خودداری می‌کنند، ممکن است اعتبار آنها نزد بانک مرکزی و سایر نهادهای مالی کاهش یابد. این امر می‌تواند به کاهش توانایی آنها در جذب سپرده‌ها و منابع مالی جدید منجر شود.

۳- محدودیت در فعالیت‌ها

بانک مرکزی می‌تواند محدودیت‌هایی را برای فعالیت‌های بانک‌های متخلف وضع کند. این محدودیت‌ها ممکن است شامل کاهش سقف تسهیلات‌دهی یا محدودیت در ارائه خدمات جدید باشد.

